

PWYLLGOR SGRIWTINI PARTNERIAETH AC ADFYWIO

Cofnodion y cyfarfod hybrid a gynhaliwyd ar 15 Hydref 2024

YN BRESENNOL:

Cynghorydd Dylan Rees (Cadeirydd)
Cynghorydd Gwilym O Jones (Is-gadeirydd)

Cynghorwyr Non Dafydd, Jeff M Evans, John Ifan Jones,
Euryn Morris, Pip O'Neill, Derek Owen,
Margaret Murley Roberts, Ken Taylor and Sonia Williams

Mrs Gillian Thompson – Rhiant Lywodraethwr – Sector Ysgolion
Cynradd);
Mr John Tierney -Yr Eglwys Gatholig

Aelodau Portffolio

Cynghorydd Gary Pritchard – Arweinydd y Cyngor a'r Aelod
Portffolio dros Ddatblygu Economaidd;

Cynghorydd Dafydd Roberts – Aelod Portffolio Addysg a'r
Gymraeg)

WRTH LAW:

Prif Weithredwr,
Cyfarwyddwr Addysg, Sgiliau a Phobl Ifanc (ar gyfer eitem 5 yn
unig),
Pennaeth Rheoleiddio a Datblygu Economaidd (ar gyfer eitem 4
yn unig),
Pennaeth Democratiaeth,
Rheolwr Sgriwtini (AD),
Swyddog Sgriwtini (EA),
Swyddog Pwyllgor (MEH),
Swyddog Gweddarlledu (FT).

HEFYD YN BRESENNOL:

Aelodau Portffolio

Cynghorydd Neville Evans – Aelod Portffolio Hamdden,
Twristiaeth a Morwrol;
Cynghorydd Carwyn Jones – Aelod Portffolio Busnes
Corfforaethol a Phrofiad Cwsmer;
Cynghorydd Alun Roberts – Aelod Portffolio Gwasanaethau
Oedolion a Diogelwch Cymunedol;
Cynghorydd Nicola Roberts – Aelod Portffolio Cynllunio,
Gwarchod y Cyhoedd a Newid Hinsawdd;
Cynghorydd Dafydd Rhys Thomas – Aelod Portffolio Prifffyrdd,
Eiddo a Gwastraff;
Cynghorydd Robin Williams – Dirprwy Arweinydd ac Aelod
Portffolio Cyllid a Thai.

Mr Dafydd Gruffydd – Rheolwr Gyfarwyddwr , Menter Môn
(Eitem 4 yn unig).

Mrs Gwenno Jones, Mrs Sharon Vaughan, Mr Rhys Williams –
cynrychiolwyr GwE (ar gyfer eitem 5 yn unig).

YMDDIHEURIADAU: Dirprwy Brif Weithredwr

Cyhoeddodd y Cadeirydd y byddai newid i'r drefn gydag eitem 5 – Adroddiad Blynnyddol GwE ar gyfer Ynys Môn : 2023/2024 yn cael ei symud i'r eitem olaf ar yr agenda fel bod modd, pe bai'r drafodaeth yn mynd yn ei blaen, i'r cyfarfod gael ei gynnal mewn sesiwn breifat pe bai angen.

1 YMDDIHEURIADAU

Ni dderbyniwyd unrhyw ymddiheuriadau.

2 DATGANIAD O DDIDDORDEB

Ni dderbyniwyd yr un datganiad o ddiddordeb.

3 COFNODION

Cadarnhawyd bod cofnodion y cyfarfod blaenorol a gynhaliwyd ar 12 Medi, 2024 yn gywir.

Yn codi

Cyfeiriodd y Cadeirydd at y 'camau gweithredu' gofynnol yn dilyn y cyfarfod diwethaf a nododd fod Aelodau'r Pwyllgor wedi derbyn adroddiadau fel y gofynnwyd, ynghylch 'Trosolwg o'r gwaith a wnaed gan Gyngor Sir Ynys Môn i godi ymwybyddiaeth ynghylch Costau Byw, ynghyd ag adroddiad 'dilynol' gan MônCF yn dilyn cwestiynau yn y cyfarfod a gynhaliwyd ar 12 Medi, 2024. Nododd eu bod yn dal i aros am yr adroddiad ar 'Lwybrau Bysiau mewn Ardaloedd Gwledig'.

4 CRAFFU PARTNERIAETHAU STRATEGOL - MENTER MÔN

Croesawodd y Cadeirydd Mr Dafydd Gruffydd, Rheolwr Gyfarwyddwr - Menter Môn i'r cyfarfod i gyflwyno trosolwg o'r gwasanaethau a ddarperir gan Fenter Môn.

Cydymdeimlodd y Cadeirydd â staff Menter Môn sydd wedi colli aelod gwerthfawr o staff yn ddiweddar.

Dywedodd Mr Dafydd Gruffydd, Rheolwr Gyfarwyddwr - Menter Môn fod Menter Môn wedi ei sefydlu gan y Cyngor Sir yn 1995, a bod penderfyniad wedi'i wneud i

sefydlu'r cwmni fel cwmni 'nid er elw' yn 1996 i ddarparu rhaglen LEADER yr UE, oedd yn ceisio datblygu atebion i'r heriau'n wynebu ardaloedd gwledig. Ymhlith y prosiectau yn y blynyddoedd cynnar roedd prosiect Gwiwerod Coch Ynys Môn, adfer Bwthyn Swtan, sefydlu Gŵyl Cefni a datblygu'r llwybr arfordirol a Lôn Las Cefni. Mae'r cwmni wedi datblygu dros y blynyddoedd, gan gyflawni prosiectau rhanbarthol a chenedlaethol, ond mae amrywiaeth a phwyslais y gwaith ar Ynys Môn wedi aros yn gyson. Cynlluniau fel Afon Menai, sy'n gwarchod Llygod y Dŵr, gwaith y Fenter Iaith, cynnal Castell Aberlleiniog, cefnogi Theatr Ieuencid Môn a threfnu Gŵyl Cefni. Mae'r cwmni bellach yn cyflogi 85 o staff, sy'n gweithio ar brosiectau a chontractau yn amrywio o gymorth busnes, ynni adnewyddadwy, i gadwraeth amgylcheddol a thechnoleg SMART. At hyn, dywedodd fod y rhan fwyaf o'r gwaith a wneir yn rhanbarthol ac yn genedlaethol trwy gontractau, gydag unrhyw arian dros ben yn cael ei gadw o fewn y cwmni i gefnogi ei brosiectau amrywiol fel y nodwyd yn yr adroddiad. Un o'r prosiectau mwyaf yw Morlais, sy'n anelu at ychwanegu gwerth at y llanw a sicrhau bod Ynys Môn yn elwa drwy greu swyddi, cefnogi cadwyni cyflenwi a chynhyrchu incwm ar gyfer prosiectau cymunedol. At hyn, dywedodd Mr Gruffydd fod Brexit yn fygythiad sylweddol i Fenter Môn gan mai'r UE oedd prif ffynhonnell cyllid y rhan fwyaf o brosiectau'r cwmni. O ganlyniad i'r ansicrwydd hwn, ehangodd y cwmni ei bortffolio, gan edrych ar feysydd newydd a datblygu gweithgareddau cynhyrchu incwm. Mae Menter Môn wedi ailedrych ar nodau'r cwmni ac wedi ystyried y prif feysydd i ddatgloi potensial pobl ac adnoddau i sicrhau dyfodol cymunedau. Y nodau yw cefnogi a meithrin pobl; cryfhau'r economi; hyrwyddo'r amgylchedd a dathlu ein diwylliant. Fodd bynnag, mae'r ansicrwydd yn parhau, yn enwedig o fewn gweithgareddau cymunedol. Mae cyllid y Gronfa Ffyniant Gyffredin (SPF) yn parhau o bosibl tan fis Mawrth 2025 ac arian ARFOR hefyd tan fis Mawrth 2025 gydag estyniad posibl; mae'r cynlluniau hyn yn cyflogi 25 o staff.

Cyfeiriodd Mr Gruffydd at ymrwymiadau Menter Môn ar Ynys Môn a'u bod yn cyd-fynd â Chynllun y Cyngor 2023-2028. Mae'r rhain yn gyson ag amcanion strategol Cynllun y Cyngor, yn enwedig yr iaith Gymraeg, yr economi a newid hinsawdd fel yr amlinellir yn yr adroddiad. Cyfeiriodd ymhellach fod Menter Môn yn ymgysylltu'n gyson ag amryw o grwpiau a chymunedau ar draws yr Ynys. Nid yw Menter Môn yn derbyn cyllid craidd ac felly mae'n rhaid i bob gweithgaredd, gan gynnwys ymgysylltu, fod ynghlwm â chontract neu gynllun grant. Serch hynny, mae Menter Môn yn awyddus i feithrin perthynas sefydlog gyda chymunedau a gwella'r broses gyfathrebu. Cynigiodd y bydd gwybodaeth yn cael ei dosbarthu i'r holl aelodau etholedig erbyn mis Tachwedd 2024 h.y. bydd gwybodaeth yn cynnwys gweledigaeth y cwmni, trosolwg o brosiectau presennol, manylion cyswllt uwch aelodau o staff ac amlinelliad o gynlluniau'r dyfodol. Yn ail, bydd cyfarfod yn cael ei drefnu gydag aelodau etholedig wardiau etholiadol dros gyfnod o 12 mis. Bydd hwn yn gyfle i roi trosolwg o waith y cwmni, tynnu sylw at gynlluniau perthnasol yn eu hardaloedd, a thrafod y cyfleoedd a'r pryderon.

Trafodwyd y pwyntiau canlynol gan y Pwyllgor:-

- Sut y gall gwell cydweithredu â'r Cyngor Sir a chyrff lleol eraill sicrhau bod ardaloedd lleol yn elwa cymaint â phosibl. Mewn ymateb, dywedodd Rheolwr Gyfarwyddwr - Menter Môn fod trafodaethau wedi eu cynnal yn ddiweddar gyda'r Cyngor i roi strwythur ar waith i wella cydweithio a bydd cyfarfodydd

rheolaidd yn cael eu cynnal rhwng Uwch Swyddogion Menter Môn a'r Cyngor. Er y derbynnir bod cydweithio rhwng Uwch Swyddogion Menter Môn ac Aelodau'r Pwyllgor Gwaith, dywedodd fod angen ymgysylltu ag aelodau etholedig eraill i'w hysbysu am fanteision cymunedol. Cytunodd y Prif Weithredwr fod angen cydweithio'n well, a bydd fframwaith ymgysylltu blynyddol yn cael ei drefnu o fewn wardiau etholiadol i hysbysu'r aelodau etholedig ynghylch y cyfleoedd sy'n digwydd o fewn y wardiau hyn. Nododd y bydd y broses gydweithio hon yn sicrhau y gall aelodau etholedig hysbysu eu cymunedau lleol a Chynghorau Tref / Cymuned.

- Fel yr amlygwyd yn yr adroddiad sefydlwyd Menter Môn gan y Cyngor i gyflawni prosiectau ar yr Ynys. Gofynnwyd pa sicrwydd sydd yna fod ffocws Menter Môn ar waith a darpariaeth ar yr Ynys a beth arall y gellir ei gyflawni o ran ymgysylltu pe bai adnoddau ar gael. Mewn ymateb i hyn, dywedodd Mr Dafydd Gruffydd fod yr adroddiad yn tynnu sylw at y gwaith a wnaed gan Fenter Môn. Dywedodd y rhagwelir y bydd prosiect Morlais yn cynhyrchu incwm er mwyn dibynnu llai ar gyllid grant a grantiau tymor byr. Fodd bynnag, pe bai gan Fenter Môn ffynhonnell debyg o gyllid, fel oedd ar gael ar y dechrau pan sefydlwyd y cwmni, gellid cyflawni mwy o brosiectau cymunedol. Codwyd cwestiynau pellach a fydd Llywodraeth y DU a Llywodraeth Cymru yn gallu darparu cyllid a oedd yn debyg i gyllid blaenorol yr UE. Mewn ymateb i hyn, dywedodd Mr Gruffydd fod yr ansicrwydd ynghylch yr adnoddau sydd ar gael yn golygu ei bod yn amhosibl darogan faint o gyllid fydd ar gael. Fodd bynnag, roedd o'r farn y gallai Llywodraeth y DU ddarparu cyllid tebyg i'r grantiau SPF a Ffyniant Bro neu y bydd estyniad i'r prosiectau presennol sy'n rhan o'r rhaglen.
- Gofynnwyd cwestiynau i ba raddau y mae digon o gydweithio gyda'r Cynghorau Tref a Chymuned a chynghreiriau lleol. Mewn ymateb, dywedodd Mr Gruffydd fod trefn o ymgysylltu â gwahanol grwpiau ar draws yr Ynys ond pe bai mwy o gyllid ar gael gallai ymgysylltu a chydweithio i raddau helaethach. Drwy'r broses ymgysylltu flynyddol gydag aelodau lleol, y gobaith yw y bydd yn helpu i ddarparu gwybodaeth ac adborth i'r Cynghorau Tref a Chymuned ynghylch y gweithgareddau a'r cyfleoedd o fewn y cymunedau. Codwyd cwestiynau pellach gan holi a yw'r gwaith a wneir gan Fenter Môn yn gorgyffwrdd â gwaith Medrwn Môn. Mewn ymateb, dywedodd Mr Gruffydd fod yna berthynas waith dda rhwng Menter Môn a Medrwn Môn. Dywedodd fod Ynys Môn yn ffodus bod ganddyn nhw amryw o gynghreiriau sy'n cefnogi cymunedau'r Ynys.
- Cyfeiriwyd at y parciau solar mawr arfaethedig yng Ngogledd yr Ynys. Codwyd cwestiynau ynghylch sut y gall Menter Môn barchu barn y rhai o blaid ac yn erbyn y cynigion a bod â diddordeb yn y datblygiad. Mewn ymateb, dywedodd Mr Gruffydd nad oes gan Fenter Môn ddiddordeb busnes yn y datblygiad ac na fydd yn elwa o'r datblygiad arfaethedig hwn yng Ngogledd yr Ynys. Dywedodd mai rôl Menter Môn yw hwyluso'r broses a sicrhau bod y cymunedau lleol yn elwa o ddatblygiadau o'r fath. Er na fyddai Menter Môn yn elwa'n ariannol o'r parciau solar arfaethedig, holwyd oni fyddai Grŵp Cymunedol yn fwy buddiol i sicrhau bod y gymuned leol yn elwa o'r datblygiadau. Dywedodd Mr Gruffydd fod Menter Môn wedi sefydlu fforwm 'Ynni Cymunedol Môn' sy'n cael ei weinyddu gan Fenter Môn. Bydd gan 'Ynni Cymunedol Môn' ei 'gylch gorchwyl' ei hun ac mae cynrychiolwyr o'r Cyngor Sir ar y fforwm. Nododd y bydd pwyllgorau lleol yn cael eu sefydlu o fewn y cymunedau a fydd yn cael eu heffeithio gan y cynigion a bydd y cyrff hyn yn penderfynu sut i ddosbarthu'r arian a grëir o'r parciau solar arfaethedig hyn er budd y cymunedau lleol.

Codwyd cwestiynau pellach ynghylch sut y bydd Menter Môn yn gallu ariannu'r gwaith sydd ei angen i weinyddu prosiect mor fawr. Mewn ymateb, dywedodd Mr Gruffydd fod gan Menter Môn ei phrosiectau ynni ei hun, a rhagwelir y bydd rhaglen Morlais yn creu incwm yn y tair blynedd nesaf er mwyn gallu ariannu 'Ynni Cymunedol Môn'.

- Codwyd cwestiynau ynghylch yr heriau i sicrhau bod y sefydliad yn gynaliadwy oherwydd ansicrwydd ynghylch cyllid cyhoeddus a grantiau tymor byr yn sgil Brexit. Mewn ymateb, dywedodd Mr Gruffydd fod Menter Môn yn parhau i wneud ceisiadau am grantiau o wahanol ffynonellau cyllid i sicrhau bod prosiectau cymunedol yn parhau.
- Codwyd cwestiynau ynghylch y budd y bydd yr Ynys yn ei gael gan brosiect Morlais a phrosiectau ynni eraill. Ymatebodd Mr Gruffydd mai rôl Menter Môn yw sicrhau bod budd lleol yn sgil y prosiectau ynni. Rhagwelir y bydd incwm sylweddol yn cael ei gynhyrchu o brosiect Morlais yn y 10 i 15 mlynedd nesaf. Wedi hynny, bydd angen penderfynu'n lleol sut i ddosbarthu'r incwm er budd y gymuned.

Dywedodd Arweinydd y Cyngor ei bod yn amlwg bod cysylltiad agos rhwng yr Awdurdod a Menter Môn. Mae Menter Môn wedi'i sefydlu'n gadarn yn yr Ynys gyda phrosiectau llwyddiannus o fewn y cymunedau. Oherwydd yr hinsawdd ariannol bresennol mae'r cydweithio rhwng y Cyngor a Menter Môn yn bwysicach nag erioed i sicrhau bod prosiectau'n gallu cael eu cynnal mewn cymunedau ar draws yr Ynys.

Diolchodd y Pwyllgor i Mr Dafydd Gruffydd o Fenter Môn am y cyflwyniad.

GWEITHREDU: Nid oedd unrhyw gamau gweithredu ychwanegol.

5 ADRODDIAD BLYNYDDOL YNYS MÔN GAN GWE : 2023/2024

Cyflwynwyd adroddiad gan y Cyfarwyddwr Addysg, Sgiliau a Phobl Ifanc i'w ystyried gan y Pwyllgor.

Croesawodd y Cadeirydd Mrs Gwenno Jones, Mrs Sharon Vaughan a Mr Rhys Williams o GwE i'r cyfarfod.

Dywedodd yr Aelod Portffolio Addysg a'r Gymraeg mai dyma Adroddiad Blynyddol GwE ar gyfer Ynys Môn : 2023/2024. Dywedodd fod yr Awdurdod Lleol yn gweithio mewn partneriaeth agos ac effeithiol gyda GwE. GwE yw'r consortiwm addysg rhanbarthol ar gyfer Gogledd Cymru ac mae'n gweithio mewn partneriaeth â Gwasanaeth Dysgu Ynys Môn i wella ysgolion, rhannu arfer da, gwybodaeth a sgiliau, cynyddu cryfderau lleol a meithrin gallu. Mae'r adroddiadau'n amlygu prif gryfderau ysgolion Ynys Môn a'r blaenoriaethau y mae angen eu datblygu ymhellach. Nododd fod gwaith da wedi cael ei wneud o fewn yr ysgolion ynglŷn â'r Cwricwlwm i Gymru. At hyn, dywedodd fod adolygiad o rolau a chyfrifoldebau 'haen ganol' y system addysg yng Nghymru wedi ei gynnal rhwng Gorffennaf 2023 a Rhagfyr 2023. Edrychodd yr adolygiad ar rôl y consortia rhanbarthol, awdurdodau lleol a'r Academi Genedlaethol ar gyfer Arweinyddiaeth Addysgol, gyda'r nod o nodi'n glir eu rolau a'u cyfrifoldebau a'u ffrydiau cyllido. Nodwyd y bydd symud i ffwrdd o'r trefniadau presennol ar gyfer cymorth rhanbarthol i

bartneriaeth rhwng awdurdodau lleol a fydd yn caniatáu dulliau mwy lleol. Yn sgil hyn, bydd GwE yn cael ei ddiddymu fel gwasanaeth ar 1 Ebrill, 2025. Nododd fod cydweithio rhwng awdurdodau lleol i sicrhau bod y trefniadau trosiannol ar waith i sicrhau bod ysgolion yn cael cymorth addas yn ystod y cyfnod hwn.

Dywedodd y Cyfarwyddwr Addysg, Sgiliau a Phobl Ifanc fod cydweithio agos wedi bod rhwng yr Awdurdod Addysg a GwE. Mae'r Adroddiad Blynyddol gerbron y Pwyllgor hwn yn cyfeirio at y gwaith a wnaed yn 2023/2024.

Wrth ystyried yr adroddiad, trafododd y Pwyllgor y prif faterion canlynol:-

- Yn sgil y Fframwaith Gwerthuso, Gwella ac Atebolrwydd newydd, beth yw'r dulliau gorau o graffu ar addysg. Mewn ymateb, dywedodd y Cyfarwyddwr Addysg, Sgiliau a Phobl Ifanc maiartneriaeth yw hon o ran y Fframwaith ac mae Uwch Swyddog o'r Awdurdod Addysg wedi bod yn hwyluso a chadeirio'r bartneriaeth ranbarthol. Nododd nad yw'r Fframwaith Gwerthuso, Gwella ac Atebolrwydd newydd yn statudol ar hyn o bryd, fodd bynnag, mae gwaith da wedi dechrau yn ysgolion yr Awdurdod. Fel rhan o ganllawiau'r Fframwaith mae'r broses graffu'n dal i allu dal yr Aelod Portffolio Addysg yn atebol am safon yr addysg a'r gwasanaethau i gefnogi ysgolion o fewn yr awdurdod. At hyn, dywedodd fod Rhaglen Waith wedi'i sefydlu i asesu'r gwaith sy'n cael ei wneud o fewn ysgolion ac yr edrychir ar adroddiadau Estyn i sicrhau bod eu hargymhellion yn cael eu gweithredu. Credai fod sawl llwybr posibl i gynnal y broses graffu a dywedodd fod llywodraethwyr ysgol hefyd yn rhan o'r broses.
- Codwyd cwestiynau ynghylch a oedd yr Aelod Portffolio yn hyderus fod y trefniadau trosiannol yn eu lle i sicrhau bod ysgolion yn derbyn cefnogaeth addas pan ddaw GwE fel endid i ben. Mewn ymateb, dywedodd yr Aelod Portffolio Addysg, Sgiliau a Phobl Ifanc y bydd Swyddogion yn cael eu cyflogi gan yr Awdurdod i sicrhau bod ysgolion yn derbyn cefnogaeth addas. Awgrymodd y Cadeirydd y dylid trefnu Sesiwn Briffio i Aelodau i hysbysu a diweddarau'r Aelodau Etholedig ynglŷn â'r broses ar gyfer y trefniadau trosiannol wrth i GwE fel endid ddod i ben. Cytunodd y Prif Weithredwr y gellid trefnu sesiwn briffio i Aelodau, a nododd y bydd adroddiadau'n cael eu cyflwyno i'r Pwyllgor Gwaith maes o law gyda threfniadau craffu yn dilyn hynny.
- Codwyd cwestiynau ynglŷn â beth yw'r prif heriau y mae ysgolion Ynys Môn a'r Gwasanaeth Dysgu yn eu hwynebu wrth symud ymlaen. Mewn ymateb, dywedodd y Cyfarwyddwr Addysg, Sgiliau a Phobl Ifanc fod y gwaith a wneir yn ysgolion yr Awdurdod i'w ganmol. Cyfeiriodd yn benodol at heriau o fewn Anghenion Dysgu Ychwanegol, yn enwedig materion ymddygiad a chynhwysiant. At hyn, dywedodd fod llawer o blant dros y blynyddoedd yn dechrau yn yr ysgol heb sgiliau cyfathrebu a chymdeithasol a gydag anghenion arbennig. Mae niferoedd y dosbarthiadau'n cynyddu, ac mae adnoddau'n brin, sy'n gallu achosi pwysau ychwanegol ar ysgolion unigol. Mae nifer y gwaharddiadau o ysgolion yn cynyddu fel sy'n cael ei weld yn genedlaethol ynghyd â materion presenoldeb, yn enwedig ers y pandemig. Dywedodd fod newidiadau o fewn y systemau addysgol yn heriol gyda'r Cwricwlwm i Gymru newydd a bod ysgolion yn gorfod addasu i'r gofynion o fewn y cwricwlwm yma. Mae cadw a recriwtio staff yn her drwy Gymru, ond

mae Ynys Môn yn ffodus ar hyn o bryd gyda nifer o staff yn ymgeisio am swyddi fel Penaethiaid. Ailadroddodd cynrychiolwyr GwE sylwadau'r Cyfarwyddwr Addysg, Sgiliau a Phobl Ifanc a nodwyd y bydd pwysau hefyd ar ysgolion uwchradd gyda'r system raddio TGAU newydd yng Nghymru. Pwrpas y system newydd hon yw gwahaniaethu rhwng myfyrwyr o wahanol alluoedd ac adlewyrchu'r cwricwlwm newydd. Mae disgwyl i'r system newydd gael ei chyflwyno yng Nghymru o 2025. Nodwyd hefyd fod Ysgolion Uwchradd wedi mynegi heriau o ran geirfa Gymraeg disgyblion. Dywedwyd bod system yn ei lle i fynd i'r afael â'r materion llythrennedd a geirfa o fewn yr ysgolion a'r gobaith oedd y byddai hon yn cael ei datblygu i fynd i'r afael â'r mater hwn a bod gan bob plentyn, pan fydd yn gadael yr ysgol, eirfa Gymraeg a Saesneg o'r safon ofynnol.

- Cyfeiriwyd at y cynnydd mewn problemau lechyd Meddwl ymhlith plant a phobl ifanc ledled Cymru sy'n dylanwadu ar eu haddysg. Codwyd cwestiynau ynghylch sut mae'r Cyngor hwn yn ymateb yn strategol i'r problemau lechyd Meddwl. Mewn ymateb, dywedodd y Cyfarwyddwr Addysg, Sgiliau a Phobl Ifanc fod anghysondeb mewn ysgolion o ran yr arferion sy'n Seiliedig ar Drawma. Nododd fod arferion sy'n Seiliedig ar Drawma yn flaenoriaeth o fewn y Gwasanaeth Dysgu ynghyd â helpu a chefnogi pob ysgol ar draws yr Ynys i weithredu mewn modd mwy cyson. Gwnaed sylwadau pellach fod gan Benaethiaid ac Athrawon bryderon ynghylch plant ifanc â phroblemau iechyd meddwl. Codwyd cwestiynau ynghylch y gefnogaeth ar gael gan yr Awdurdod Addysg Lleol i Benaethiaid ac Athrawon wrth fynd i'r afael â materion lechyd Meddwl gan blant. Mewn ymateb, dywedodd y Cyfarwyddwr Addysg, Sgiliau a Phobl Ifanc fod trafodaethau parhaus gyda Phenaethiaid ac Athrawon o ran materion lles plant o fewn ysgolion. Nododd fod sesiynau hyfforddi llesiant yn cael eu rhoi i Athrawon a staff cymorth. At hyn, dywedodd fod y cydweithio gydag ysgolion eraill yn bwysig i Benaethiaid a bod hwyluso'r cydweithio'n bwysig er mwyn trafod a chydweithio i rannu profiadau.
- Codwyd cwestiynau i ba raddau mae gwaith GwE wedi cael effaith ar safonau yn yr ysgolion ar Ynys Môn. Dywedodd cynrychiolwyr GwE mai'r staff addysgu sy'n cael yr effaith ar safonau ysgolion ac mai rôl GwE yw cefnogi a chynorthwyo'r staff addysgu i godi safonau. Cyfeiriwyd at y ffaith fod GwE wedi gallu cefnogi ysgolion yn dilyn adroddiadau Estyn lle nodwyd bod angen am ymyrraeth o fewn meysydd penodol.
- Cyfeiriwyd o fewn yr adroddiad at y ffaith fod sawl athro ym Môn wedi dilyn y Rhaglenni Arweinyddiaeth Cenedlaethol gan ddatblygu capasiti arweinyddiaeth ar draws yr Awdurdod ar bob lefel gydag ugain o athrawon wedi cyrraedd y safon i dderbyn cymhwyster CPCP. Gofynnwyd a fydd yr athrawon hyn yn symud ymlaen i fod yn Benaethiaid yn y dyfodol. Mewn ymateb, dywedodd y cynrychiolydd o GwE fod rhai o'r athrawon sy'n ennill cymhwyster CPCP yn dangos parodrwydd i symud ymlaen i wneud cais am rolau penaethiaid addysg. Nodwyd bod yr Awdurdod Lleol mewn sefyllfa dda gyda nifer o athrawon ifanc wedi'u penodi i rolau uwch.
- Cyfeiriwyd yn yr adroddiad fod GwE wedi bod yn parhau i gefnogi pob clwstwr i ddatblygu eu trefniadau pontio. Gyda rhieni yn penderfynu mynd â'u plant i ysgolion y tu allan i'r dalgylch gofynnwyd a oes modd cynnal y trefniadau pontio. Mewn ymateb, dywedodd y cynrychiolwyr o GwE fod y trefniadau pontio, yn flaenorol, yn cyfeirio at drosglwyddo disgyblion o

ysgolion cynradd i ysgolion uwchradd gan ganiatáu i ddisgyblion ymweld ag ysgolion uwchradd. Mae'r trefniadau pontio o fewn ei gyd-destun ehangach yn golygu parhad addysg fel rhan o'r cwricwlwm a bod profiadau dysgu yn cyfuno o'r cynradd i'r ddarpariaeth uwchradd ac yn adeiladu ar y cynnydd y mae plant wedi'i wneud.

- Cyfeiriwyd at y ffaith fod disgyblion chweched dosbarth o'r 5 ysgol uwchradd ar yr Ynys yn gorfod teithio o un ysgol i'r llall neu i'r coleg lleol ar ôl dewis pwnc i astudio ar lefel uwch. Holwyd sut y gallai hyn barhau i fod yn gynaliadwy. Mewn ymateb, dywedodd y Cyfarwyddwr Addysg, Sgiliau a Phobl Ifanc fod yr Awdurdod Addysg Lleol wedi cyhoeddi ei Raglen Amlinellol Strategol yn ddiweddar sy'n cyfeirio at y ffaith y bydd trafodaethau'n cael eu cynnal o fewn y 3 blynedd nesaf ynghylch darpariaeth addysgol ôl-+16. Mae trafodaethau cychwynnol eisoes wedi'i gynnal gyda'r ysgolion uwchradd ac mae data wedi'i gasglu ynghylch pa mor gynaliadwy yw'r ddarpariaeth bresennol ar hyn o bryd. Y flaenoriaeth yw sicrhau'r ddarpariaeth addysg fwyaf effeithiol ar gyfer disgyblion ôl-16 ac mae yna enghreifftiau lle caiff pynciau penodol eu haddysgu gyda dim ond un neu ddau o ddisgyblion wedi dewis y pwnc hwnnw. Nododd y bydd ymgynghoriad yn cael ei gynnal pan fydd yn briodol.

Gan y bydd darpariaeth GwE yn dod i ben ym mis Ebrill 2025 roedd y Cadeirydd ac Aelodau'r Pwyllgor yn awyddus i ddymuno'r gorau i gynrychiolwyr GwE ar gyfer y dyfodol.

PENDERFYNWYD derbyn Adroddiad Blynyddol GwE ar gyfer Ynys Môn : 2023/2024.

GWEITHREDU : Bod Sesiwn Briffio Aelodau yn cael ei threfnu i hysbysu a diweddarau'r Aelodau Etholedig ynghylch y broses ar gyfer y trefniadau trosiannol wrth i GwE fel endid ddod i ben.

6 ADRODDIAD CYNNYDD PANEL SGRIWTINI ADDYSG

Dywedodd Cadeirydd y Panel Sgriwtini Addysg, y Cynghorydd Gwilym O Jones mai hwn yw pedwerydd adroddiad cynnydd y Panel sy'n cynnwys y cyfnod rhwng Chwefror a Hydref, 2024. Nododd fod y Panel wedi cyfarfod bum gwaith yn ystod y cyfnod hwn ac wedi ystyried y materion canlynol: :-

- Canllawiau Gwella Ysgolion : Fframwaith ar gyfer Gwerthuso, Gwella ac Atebolrwydd (Llywodraeth Cymru); Y Gymraeg;
- Mesur Effaith Arweinyddiaeth;
- Arolygiadau Estyn – diweddariad Llywodraeth Cymru;
- Yr Amgylchedd Digidol mewn Ysgolion;
- Adroddiad Blynyddol GwE Môn : 2023/2024;
- Ysgolion mewn Categori, Arolwg dilynol gan Estyn neu'n Derbyn Cymorth Ychwanegol
- Rhaglen waith y Panel Sgriwtini ar gyfer y cyfnod Ebrill – Hydref, 2024.

Dywedodd y Cynghorydd Eurn Morris ei fod yn gwerthfawrogi bod adroddiad y Panel Sgriwtini Addysg yn cael ei gyflwyno i'r Pwyllgor hwn a nododd nad oedd Panel Sgriwtini Gwasanaethau Cymdeithasol na'r Panel Sgriwtini Cyllid yn adrodd ar y gwaith a wnaed. Credai ei bod yn bwysig bod y Paneli Sgriwtini hyn yn adrodd ar eu gwaith fel bod aelodau etholedig eraill, nad ydynt ar y Panelau hyn, yn ymwybodol o'r cynnydd a wnaed.

Dywedodd y Cadeirydd fod y Panel Sgriwtini Cyllid yn adrodd i'r Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol. Nododd y byddai'n codi'r mater yn y Fforwm Cadeiryddion ac Is-gadeiryddion yn ei gyfarfod nesaf.

PENDERFYNWYD nodi'r cynnydd a wnaed yn ystod y cyfnod diwethaf o ran gwaith y Panel Sgriwtini Addysg.

GWEITHREDU : Fel y nodwyd uchod.

7 BLAEN RHAGLEN WAITH Y PWYLLGOR : 2024/2025

Cyflwynwyd adroddiad y Rheolwr Sgriwtini yn nodi Blaenraglen Waith ddangosol y Pwyllgor Sgriwtini Partneriaeth ac Adfywio ar gyfer 2024/2025 i'w ystyried.

PENDERFYNWYD:-

- Cytuno ar y fersiwn bresennol o'r blaenraglen waith ar gyfer 2024/2025;
- Nodi'r cynnydd hyd yma wrth weithredu ar y blaenraglen waith.

Daeth y cyfarfod i ben am 4.00 o'r gloch yp

**CYNGHORYDD DYLAN REES
CADEIRYDD**